

Vision: A democratic society that democratization in particular democratic elections are promoted and qualified to bring benefits to people.

ទស្សនៈវិស័យ ៖ ដើម្បីការបោះឆ្នោតមានគុណភាព និងលើកកម្ពស់ការប្រកួតប្រជែងគ្នាដោយយុត្តិធម៌ និងយុត្តិភាព

**សេចក្តីប្រកាសព័ត៌មានអំពី
សង្ខេបរបាយការណ៍ស្តីពីភាពមិនប្រក្រតីផ្នែកនយោបាយ
(អំពើពុករលួយនយោបាយ¹ និងការប្រើប្រាស់ធនធានរដ្ឋមិនត្រឹមត្រូវ²)**

ការសង្កេតរបស់ខុមហ្វ្រែលក្នុងកំឡុងចន្លោះពីខែមករា ដល់ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៥ បានរកឃើញយ៉ាងហោចណាស់មាន ២៩៧ ករណី ជាអំពើពុករលួយនយោបាយ និងការប្រើប្រាស់ធនធានរដ្ឋមិនត្រឹមត្រូវ។ ចំនួនករណីដែលប្រមូល និងកត់ត្រាទុកនេះ បានកើនឡើងចំនួន ៨០ករណី លើសចំនួនករណីដែលប្រមូលបាន និងកត់ត្រាទុកកាលក្នុងឆ្នាំ២០១៤កន្លងទៅ។ ក្នុងនោះចំនួន ១១ករណី ពាក់ព័ន្ធនឹងការរំលោភអំណាចធ្ងន់ធ្ងរប្រព្រឹត្តដោយថ្នាក់ដឹកនាំនយោបាយជាន់ខ្ពស់ ថ្នាក់ដឹកនាំស្ថាប័ននីតិប្រតិបត្តិ ស្ថាប័ននីបញ្ញត្តិ និងស្ថាប័នតុលាការ ឬថ្នាក់ដឹកនាំជាន់ខ្ពស់គណបក្សនយោបាយជាដើម។ ភាពមិនប្រក្រតីនៃសំណួរ និងការកិបកេងប្រព្រឹត្តដោយមន្ត្រីសាធារណៈក្នុងតំណែងមានចំនួន ១៣៥ករណី ខណៈដែលករណីដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការប្រើប្រាស់ធនធានរដ្ឋមិនត្រឹមត្រូវមាន ក្នុងគោលបំណងបម្រើផលប្រយោជន៍ឲ្យគណបក្សនយោបាយមានចំនួន ១៣៣ករណី ក្នុងនោះចំនួនករណី នៃការប្រើប្រាស់យានយន្តរបស់រដ្ឋមិនត្រឹមត្រូវមានការធ្លាក់ចុះ។ ការធ្លាក់ចុះនៃចំនួនប្រើប្រាស់ធនធានរបស់រដ្ឋ(ធានធានសម្ភារៈ) នេះ គឺដោយសាររាជរដ្ឋាភិបាលបានដាក់ចេញនូវវិធានការណែនាំ និងការចាត់វិធានការដាក់ស្តែងដោយក្រសួងមួយចំនួន ដូចជាក្រសួងមហាផ្ទៃជាដើម។ ករណីភាពមិនប្រក្រតីនៃសំណួរ និងការកិបកេងប្រព្រឹត្តដោយមន្ត្រីនយោបាយមានអាណត្តិដោយការបោះឆ្នោតមាន ១១ករណី និងភាពមិនប្រក្រតីនៃករណីពាក់ព័ន្ធនឹងការតែងតាំង ខ្សែស្រឡាយសាច់ញាតិនិយមមាន ៨ករណី។

មានការប្រើប្រាស់ធនធានរដ្ឋមិនត្រឹមត្រូវ ក្នុងគោលបំណងបម្រើផលប្រយោជន៍ឲ្យគណបក្សនយោបាយមានចំនួន ១៣៣ករណី ដែលរបាយការណ៍សង្កេតបានកត់ត្រាដូចខាងលើ គឺចំពោះតែការប្រើប្រាស់ធនធានមនុស្សរបស់រដ្ឋ និងធនធានសម្ភារៈរបស់រដ្ឋតែប៉ុណ្ណោះ។ ទូរលេខនេះបានកើនឡើងចំនួន៧៣ករណី បើធៀបជាមួយទូរលេខពីឆ្នាំចាស់ ដែលមានត្រឹមតែ៦០ករណីប៉ុណ្ណោះ។ ការប្រើប្រាស់ធនធាន

¹ អំពើពុករលួយផ្នែកនយោបាយក្នុងរបាយការណ៍នេះសំដៅទៅលើ ទី១៖ ការរំលោភអំណាចប្រព្រឹត្តដោយមន្ត្រីនយោបាយជាន់ខ្ពស់ ទី២៖ ភាពមិនប្រក្រតីនៃការតែងតាំងតំណែងសម្រាប់សាច់ញាតិ ខ្សែស្រឡាយនិយម (Nepotism, Cronyism) និងទំនាស់ផលប្រយោជន៍ (Conflict of Interest) ទី៣៖ ភាពមិនប្រក្រតីនៃសំណួរ និងកិបកេងប្រព្រឹត្តដោយមន្ត្រីនយោបាយមានអាណត្តិដោយការបោះឆ្នោតភាពមិនប្រក្រតីនៃសំណួរ និងការកិបកេងដោយមន្ត្រីសាធារណៈក្នុងតំណែង និងក៏សំដៅផងដែរទៅភាពមិនប្រក្រតីនៃហិរញ្ញវត្ថុគណបក្សនយោបាយ។
² ការប្រើប្រាស់ធនធានរដ្ឋមិនត្រឹមត្រូវក្នុងរបាយការណ៍នេះសំដៅលើ ទី១៖ ភាពមិនប្រក្រតីនៃការប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយរបស់រដ្ឋ ទី២៖ ភាពមិនប្រក្រតីនៃតម្លាភាពវិភាគជាតិ។

មនុស្ស និងសម្ភារៈរបស់រដ្ឋមិនត្រឹមត្រូវ គឺមានន័យថា ការប្រើប្រាស់ធនធានរដ្ឋមិនត្រឹមត្រូវដើម្បីបម្រើផលប្រយោជន៍នយោបាយ ដោយមានការចូលរួមពីថ្នាក់ដឹកនាំជាន់ខ្ពស់ ឬមន្ត្រីជាន់ខ្ពស់នៃស្ថាប័នកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ (កងយោធពលខេមរភូមិន្ទ និងនគរបាលជាតិ) និងមន្ត្រីសាធារណៈក្នុងមុខតំណែង និងសម្ភារៈរបស់រដ្ឋ ដែលមន្ត្រីសាធារណៈក្នុងតំណែងទាំងនោះ ជាប្រធាន ឬអនុប្រធានអង្គភាព ដូច្នេះពួកគេមានលទ្ធភាព និងអំណាចក្នុងការកេណ្ឌប្រមូលមន្ត្រីរាជការសាធារណៈក្រោមបង្គាប់ និងប្រើប្រាស់ទីតាំងនៃក្រសួងមន្ទីរ បន្ទប់ប្រជុំ ការវិយាល័យរបស់រដ្ឋជាសាខារបស់គណបក្សកាន់អំណាច ក្នុងការធ្វើសកម្មភាពអ្វីមួយដើម្បីបម្រើផលប្រយោជន៍នយោបាយរបស់គណបក្សកាន់អំណាច។

ករណីនៃការប្រើប្រាស់ធនធានរដ្ឋមិនត្រឹមត្រូវ កើតមាននៅទូទាំង ២៤ នៃ២៦រាជធានី/ខេត្តទូទាំងប្រទេស។ ដោយឡែកនៅរាជធានីភ្នំពេញ ខេត្តកណ្តាល និងខេត្តព្រះវិហារ មានករណីប្រើប្រាស់ធនធានមនុស្សរបស់រដ្ឋ បម្រើគណបក្សនយោបាយច្រើនជាងគេ បើប្រៀបធៀបជាមួយខេត្តផ្សេងទៀត។ ជាក់ស្តែង ការថ្លែងរបស់នាយឧត្តមសេនីយ៍ជាន់ខ្ពស់នៃជួរកងទ័ពម្នាក់ថា កងទ័ព កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ គឺជាកម្មសិទ្ធិរបស់គណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា និងការកេណ្ឌ ប្រមូល ការធ្វើញតិប្រឆាំង និងសារនយោបាយទម្លាក់ លោក កឹម សុខា ពីតំណែងអនុប្រធានរដ្ឋសភាទី១។

ប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយរដ្ឋ មានទូរទស្សន៍ជាតិកម្ពុជា (ទទក) និងវិទ្យុជាតិ ត្រូវបានគេប្រើប្រាស់ជាឧបករណ៍ផ្សព្វផ្សាយគោលនយោបាយ យោសនាឱ្យគណបក្សកាន់អំណាច ឬយោសនារិះគន់ វាយប្រហារប្រឆាំង។ សកម្មភាពផ្សាយព័ត៌មានរបស់ទូរទស្សន៍ជាតិ នៅតែបន្តភាពលំអៀងក្នុងការផ្សាយព័ត៌មានរបស់ខ្លួន។ ក្នុងឆ្នាំ២០១៥នេះ មន្ត្រីអង្កេតផ្នែកវិទ្យុ និងទូរទស្សន៍ជាតិ បានធ្វើការសនិដ្ឋានថា កម្មវិធីផ្សាយទូរទស្សន៍ជាតិកម្ពុជាប្រហែល៧០% គឺមាននិន្នាការលម្អៀងទៅរកគណបក្សកាន់អំណាច។

ស្ថានភាពតម្លាភាពនៃការគ្រប់គ្រងថវិកានៅកម្ពុជា គឺមិនមានការផ្លាស់ប្តូរប្រសើរឡើងដដែល ខណៈពិន្ទុស្តីអំពីតម្លាភាពថវិកាជាតិរបស់កម្ពុជា ផ្តល់ឲ្យដោយរបាយការណ៍អង្គការអន្តរជាតិ នៅកំរិតតិចបំផុត។ រដ្ឋសភា និងសមាជិករបស់ខ្លួនគ្មានពេលវេលាគ្រប់គ្រាន់ និងឯកសារគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការសិក្សាលម្អិតទៅលើសេចក្តីព្រាងច្បាប់ថវិកាជាតិ។

ករណីរំលោភអំណាចប្រព្រឹត្តដោយថ្នាក់ដឹកនាំនយោបាយជាន់ខ្ពស់ និងស្ថាប័នរដ្ឋសភា ព្រឹទ្ធសភា និងរាជរដ្ឋាភិបាល មានចំនួន ១១ករណី។ ជាក់ស្តែងការដកអភ័យឯកសិទ្ធិសភា លោក សម រង្ស៊ី ប្រធានគណបក្សប្រឆាំង និងអតីតជាអ្នកតំណាងរាស្ត្រគណបក្សសង្គ្រោះជាតិមណ្ឌលកំពង់ចាម មិនត្រូវបានអនុលោមទៅតាមច្បាប់ដែលមានជាធរមាន ពិសេសរដ្ឋធម្មនុញ្ញជាច្បាប់កំពូលរបស់ជាតិ គឺជាការរំលោភអំណាច។ ការដកអភ័យឯកសិទ្ធិសភា របស់លោក សម រង្ស៊ី នេះ គឺធ្វើឡើងដោយត្រឹមតែប្រធានគណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍សភាដែលគ្រប់គ្រងដោយគណបក្សកាន់អំណាចប៉ុណ្ណោះ ខណៈដែលរដ្ឋធម្មនុញ្ញ និងច្បាប់ស្តីពីលក្ខន្តិកៈតំណាងរាស្ត្រ តម្រូវឲ្យមានសំលេង២ភាគ៣។

ករណីពាក់ព័ន្ធនឹងការចោទប្រកាន់អំពីភាពមិនប្រក្រតីនៃសំណួរ និងការកិបកេង ប្រព្រឹត្តដោយមន្ត្រីសាធារណៈក្នុងមុខតំណែង មាន១៣៥ករណី ក្នុងនោះករណីជាប់ពាក់ព័ន្ធជាមួយមន្ត្រីស៊ីវិលក្នុងតំណែងមាន ៦៤ករណី ស្ថាប័នតុលាការ ១៥ករណី កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ ៤៣ ករណី និងអាជ្ញាធរមូលដ្ឋាន ១២ ករណី។ ក្នុងចំណោមករណីនៃភាពមិនប្រក្រតីនៃសំណួរ និងការកិបកេងប្រព្រឹត្តដោយមន្ត្រីសាធារណៈក្នុង

តំណែងទាំង១៣៥ករណី មាន៤៣ករណី ត្រូវបានចាត់វិធានការ តាមរយៈការកសាងសំណុំរឿងបញ្ជូនទៅ តុលាការការដាក់ពិន័យរដ្ឋបាល និងផ្តាស់ប្តូរតួនាទី កំពុងស៊ើបអង្កេតនៅអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ឬ ស្ថាប័នតុលាការ។ ករណីពាក់ព័ន្ធនឹងភាពមិនប្រក្រតីនៃសំណួរ និងការកិបកេង ប្រព្រឹត្តដោយមន្ត្រីសាធារណៈក្នុងមុខតំណែងនេះ បានកើនឡើងតែ ៤ករណីបន្ថែម។

ជារួម អំពើពុករលួយផ្នែកនយោបាយ និងការប្រើប្រាស់ធនធានរដ្ឋមិនត្រឹមត្រូវ ដើម្បីបម្រើផល ប្រយោជន៍ គណបក្សកាន់អំណាច ក្នុងឆ្នាំ២០២១នេះ មានការកើនឡើងក្នុងនោះ ការប្រើប្រាស់ធនធាន រដ្ឋ(ធនធានមនុស្ស និងសម្ភារៈ) ការរំលោភអំណាចដោយមន្ត្រីនយោបាយជាន់ខ្ពស់ ភាពមិនប្រក្រតីនៃ សំណួរ និងការកិបកេងដោយមន្ត្រីនយោបាយ និងមន្ត្រីសាធារណៈក្នុងតំណែង គឺមានការកើនឡើងច្រើន ពិសេសចំនួនករណីនៃការប្រើប្រាស់មន្ត្រីកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធផ្ទេសកម្មភាពប្រើផលប្រយោជន៍គណបក្ស កាន់អំណាច។ ដោយឡែក ភាពមិនប្រក្រតីនៃការតែងតាំងសាច់ញាតិ និងគ្រួសារនិយម និងទំនាស់ផល ប្រយោជន៍ត្រូវបានរកឃើញបន្តកើនឡើង (កើនឡើង៨ករណីបន្ថែម) បើធៀបនឹងឆ្នាំ២០១៤កន្លងទៅ។

ទំនាក់ទំនងព័ត៌មានបន្ថែម៖

លោក **គល់ បញ្ញា**

លោក **ឃ្វើង សុឆារ**

ទូរស័ព្ទលេខ/អ៊ីមែល

នាយកប្រតិបត្តិអង្គការខុមហ្វ្រែល

មន្ត្រីផ្នែក ច្បាប់ និងអង្កេតអង្គការខុមហ្វ្រែល

០១២ ៩៤ ២០ ១៧, kpanha@comfrel.org

០៧០ ៤០០ ១៣១, sotheara@comfrel.org